

vystava v medzinarodnom dome umenia pre deti o tom, ako ony vnímajú svoje postavenie vo svete dospelých

Láska, hry, krik a zvady, ale najmä

NECHCEM BYŤ SÁM

Emu má mamu, mama má Emu, deti sú naše kvety, deti si chránime, milujeme ich. Vždy a všade, alebo nie všade a možno iba občas. Nie, celkom nie, veď výstava Dieťa v rodine v Bibiane ukazuje svet našich detí ich pohľadom, štetcom, vyjadrením.

Výstava so sprievodnými aktivitami (tvorivé dielne, programy, herňa) je príspevkom k Medzinárodnému roku rodiny a hlavnými aktérmi sú pravdaže deti - nie je to len výstava pre ne, ale výstava ich prác, ich pohľadu na svet, ktorý ich obklopuje. V kruhu rodiny, i vo vedomí širších sociálnych skupín. Autorky konceptu výstavy - dramaturgičky Bibiany Sáša Petrovická, Sáša Fischerová a Luba Svitáčová a výtvarníčka Soňa Sadílková vytvorili priestor rodiny, ktorý svojimi túžbami, názormi, postojmi i problémami naplnia návštevníci - deti - tvorcovia a ich rodičia, nie ako štatisti, ale aj partneri z domácich hier.

Predstava, ako možno preniesť intímny priestor rodiny do Domu - galérie, kam prichádzajú návštevníci vzájomne neznámi, sa možno podobá návšteve u priateľov, kde sa deti „zabývajú“ hneď ako objavujú hračky, dotýkajú sa kvetov, môžu si sadnúť, fahnúť kamkoľvek bez toho, aby boli

okrikované - pozor, toho sa nedotýkaj, tam nenakúkaj, nepatří sa to.

Môj dom, moja rodina

Do rodiny a jej domáceho priestoru vchádzame cez dvor, a taká je aj vstupná sála výstavy: dvor s rodinným stromom (s rodokmeňom - to nie sú len deti a ich rodičia, ale aj starí, prastarí, praprarastarí rodičia, sesternice, bratrance, tety - siahodlhé vetvy na vyblednutých fotografiách podob v nás), pod ním pieskovisko a siluety susedných súkromných svetov. Tu visia háčky papiera a deti ich hneď oživujú farebnými fixkami do podôb svojich a svojich blízkych. O pár krokov ďalej sa obzor sprušuje, do súkromného sveta nazeráme cez okná (tu deti môžu pripnúť svoje kresby do okien a ulica je zrazu ich). Poštová schránka, zvonček, rohožka a vstupujeme dnu. Stred domu, bytu, stôl - tam, kde sa všetci zídu pokope - ešte stále je ním najčastejšie kuchyňa. Vôňa domova, blízkosti a spoločnej reči. Deti tu kuchtiat, servírujú, papkajú a nebadane si menia úlohy v rodine - a to je základný zámer výstavy: **dieťa ako pozorovateľ, aktér, spolutvorca domova.**

U nás doma

Detská izba - svet hier so súrodencom, s rodičmi, či chvíle samoty želanej (*chcem sa hrať sám vo svojom snívom svete*), či samoty nútenej (*chod sa hrať do detskej, bolí ma hlava, daj mi chvíľku pokoju*). Svet spojencov v plyšovom priateľstve, svet strašidiel, keď sa zhasne svetlo a nemá kto prečítať rozprávku ako predzvesť krásnych snov.

Nad posteľou šarkan, nie drak s hrozivým úšľakom, ale tvor v oblakoch so šuchotavým chvostom. Naň pripínajú rodičia i deti svoje vstupenky, ktoré sú zároveň anketnými lístkami: *Ako sa so svojimi rodičmi najradšej hrávaš? Ako sa so svojimi deťmi hrávate? Čo sa ti na tvojich rodičoch páči a čo nie? Čo sa vám na vašich deťoch páči a čo nie? Čo robievaš, keď si sám doma? Čo si myslíte, že robievajú vaše deti, keď sú samy doma?*

U vás doma

Nie všade je život dieťaťa žitou rozprávkou bytia. Už v roku 1959 vyhlásila Organizácia Spojených národov **Deklaráciu práv dieťaťa**. Jej desať zásad vykladajú deti výtvarným prejavom v ďalšej časti výstavy. S učiteľmi v základných umeleckých školách či vychovávateľmi v detských ústavoch stvárnil ich obsah a prerozprávali formulácie v svojom chápaní - presnom, citlivom, vnímaním komplikovanosti sveta a vedomé si svojho miesta v ňom.

☛ Sme deti sveta. Bez ohľadu na to, kto sú naši rodičia, kde bývame, alebo v čo veríme, správajte sa k nám ako k seberovným. Zaslúžime si to najlepšie, čo svet poskytuje. Taktó formulovali prvú zásadu žiaci zo ZUŠ v Svätom Jure.

☛ Dajte nám meno a krajinu, ktorú môžeme volať svojou. Svoju cestu životom od prvého „domu“ - pôrodnice, po školu s tvárčkami Zuzaniek, Tomášov, Jánov, Svetlaniek sprítomnili deti zo

ZUŠ na Dolinského ulici v Bratislave.

☛ Poskytnite nám teplo a útočisko. Dajte nám najesť a miesto na hranie. Ak sme chorí, starajte sa o nás a utešte nás. A deti seneckej umeleckej školy vyjadрили túžbu po starostlivej ruke otca a láskavom pohľade mamy keramikými objektmi.

☛ Ak sme telesne alebo duševne postihnutí, starajte sa o nás ešte viac a vyjdite v ústrety našim zvláštnym potrebám. Pôsobivé plastiky rúk a tvárí vyjadrujúce zvláštny spôsob spojenia so svetom ukázali deti z internátnej školy pre sluchovo postihnutých na Drotárskej ceste a nepočujúce deti zo školy na Hrdličkovej v Bratislave.

☛ Nechajte nás vyrastať v rodine. Ak sa o nás nemôže starať naša vlastná rodina, vezmite si nás a majte nás radi ako vlastné deti. Túto túžbu sprítomňujú plastiky rodiny a sviatkov v nej detí z Diagnostického ústavu v Záhorskej Bystrici.

☛ Učte nás, ako prežiť šťastný a produktívny život. Nechajte nás, aby sme sa hrou učili žiť samy. A malí filozofi z umeleckej školy v Pezinku anonymné skulptúry hláv oživili svojím poznaním: *...Ja, (dieťa, hlavná a jediná postava v tomto príbehu)... ja by som to chcel naopak... autorita... od rána len musím... letieť... aj moji kamaráti... snívam... aj ja mám svoje starosti...*

☛ V ťažkých časoch pomôžte nám ako prvým. Budúcnosť závisí od nás. Chráňte nás pred krutosťou a pred tými, ktorí by nás chceli zneužívať. Aj čiernotu utrpenia vnímajú deti - televízor pozerajú nielen vtedy, keď ostanú doma samy... boja sa a aj krik v rodine je mora (v „šarkanovej“ sonde sa po dvoch dňoch návštevu ukázala ako najčastejšia). A preto:

☛ Vychovávajte nás s porozumením, slobodne a s láskou. Keď vyrastieme i my budeme hlásať mier a porozumenie na celom svete.

LUBICA SUBALLYOVÁ
FOTO - ARCHIV

Súčasťou výstavy sú aj sprievodné programy - tvorivé dielne (deti s rodičmi si môžu vytvoriť napríklad rodinný erb), či novotvorená herňa v podkrovi Bibiany (je dielom Michala Longauera a Petra Cisárika a bude otvorená trvale v popoludňajších víkendových hodinách). Generálnym garantom výstavy Dieťa v rodine je Prvá stavebná sporiteľňa (vždy v nedeľu popoludní sa zberujú anketové lístky o ceny, ktoré venovali sponzori). Výstava bude otvorená do 15. mája a potom poputuje do Detského múzea vo Viedni.